

Numerul 28.

Oradea-mare 11/24 iuliu 1904.

Anul XL

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2 de an 8. pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Grănițerul.

Lui V. M.

Prin codrul des din munte
Pășește 'ncet și rar
Un grănițer, ce cântă
Un cântec secular.

La cer se 'naltă cântul
Și par' că-i turburat —
Și tremură de jale
Văzduhul cel curat ...

Flăcău-și șterge fața
Cu mâna lui de fer —
În pieptu-i poartă iarnă
Și 'n ochi el poartă ger ...

... De odat' erumpe 'n lacrimi,
Gonit de-un dor nebun:
„Ah, unde-i strălucirea
Viteazului străbun? ...

„Ah, unde-i strălucirea? ...
Se bate glasul 'n stânci —
De-acolo 'n șbor sălbatec
Prin văile adânci ...

„Ah unde-i strălucirea? ...
Și glasul zboară 'n vânt,
Iar codrul vechiu fredonă
Un cântec de mormânt ...

Emil Isac.

Riul și florile.

Ugrea și. Toate curg.
Și 'n acelaș riu numai odată poate
cineva să intre.

Heraclit.

Florile. — Riușor cu dulce murmur și cu unde cristaline, ce tot curgi mereu la vale și nu stai cu noi de vorbă? Poate-ți facem neplăcere, viața noastră resfătată poate-ți e supărătoare? Câte lucruri, ah, și câte taine am dori ca să ne spui și ca să-ți spunem! Vezi tu, riu iubit, tu nu știi, cât de drag ne ești tu noue; cât ne 'ncântă al teu cămăt și ce dulce ambrozie-s pentru noi undele tale! Riu dorit, noi fără tine am muri de dor pe-această vale. Unde alergi fără de repaus? Stai cu noi pe-aceste maluri!

Riul. — Nu știți voi ce cereți, flori frumoase și naive. Nu 'nțelegeți rostul firei și de ce sunt vecinic călător. Viu din munții reci, fără viață; me strecor cu greutate printre stânci; alerg pe pietri; printre spini și măracini imi deschid calea, ca s'ajung la voi aicea, să privesc măreții arbori și plâpândeale tufișuri și covorul de verdeață, ce 'neunun a mele țermuri; să me 'mbăt de frumuseța și suavele voastre mirosuri. Pentru voi exist și sunt în veci pe drumuri. Fără voi a mea ființă n'ar avea 'nțeles în astă lume. — Ah, dar nu mi-e dat decât o clipă, ca să gust astă plăcere, ca să oglindesc în sinu-mi liniștita voastră viață și-acest raiu de fericire.

Florile. — Și de ce n'ai sta cu noi o zi macar?

Riul. Dacă m'aș opri din drum, odihna ar fi moartea mea și a voastră. O privire, un suris divin al vostru și o dulce sărutare: iată culmea fericirii seurtei noastre existențe, când din marea fără margini și eternă a ființei ne desfacem pentr'o clipă, ve simțim greul vieții și durerea despărțirii. — Să ve văd, să sorb parfumul, ce cu drag vărsați în aer, și apoi cu doru 'n suflet să plec iar spre alte țer-

muri, până voi sosi acolo, unde am să uit și dor și chinuri: iată legea firei mele. Remâneți cu bine, flori iubite!

Florile. — Ca și riul, care curge nencetat spre țărmul mării, astfel trece viața noastră și se pierde în infinit.

M. Străjanu.

Altă lume.

O casă frumoasă pe una din străzile lăturalnice ale capitalei.

O femeie tineră, cu o voaletă deasă pe obraz sună.

Îi deschide o femeie jumătate servitoare, jumătate cucoană, o specie anumită de servitoare cărora li se zice „menagere“.

„Me rog, domnii avocat A. e acasă?“

„Da, poftiți.“

Tinera e introdusă într'un salonaș-birou mobilat cu gust. Cărți, canapea, fotolii, oglinzi, și un birou mare plin cu hârtii.

În cameră nu e nimeni. Se plimbă agitată de colo până colo. Privește la fotografii, își drege părul în oglindă — toate în mod mecanic. E prea agitată ca să-și dea seama de ce face. Se oprește câte un moment și apasă cu mâna în dreptul inimei, ca pentru a căuta să-și stăpânească bătăile.

Văzuse în sală un domn. Un necunoscut — ce-i drept — dar dacă e pus de bărbatul ei pentru a o spiona? Ah, ce frică i e!

E adevărata femeie a burgheziei, a acelei clase în care femeia luptă încă între datorie și prejudecăți și dorința de dragoste oprită, un ce necunoscut, fermecător.

Avocatul, un barbat tiner, frumoșel și dintr'o familie mare, intră grav. E o gravitate imprumutată, se vede. În ochi îi lucește o privire de plăcere când se uită la necunoscuta din fața lui. După corp și modul cum e îmbrăcată, pare tineră.

„Dna?“

„Ionescu“ îngână ea.

„Și cu ce ve pot servi?“

„Uite, domnule avocat, aș vrea... aș vrea...“ cu mare greutate îi ies cuvintele din gură. În sfârșit reușește să pronunțe cuvântul grozav — după cum crede ea — „aș vrea să me divorțez“.

„Așa? avocatului îi flutură un zmbet pe buze. — Dar te rog, scoate voaleta. — Acum i se pare și mai interesantă clienta. În voaletă pare drăguță.

Îi ajută cu galantism să-și deslege voaleta și o așează binișor pe un fotoliu.

Se uită mereu la ea. E drăguță, foarte drăguță chiar, puțin cam naivă și stângace. Cu atât mai bine, nu va trebui multă osteneală, reflectează avocatul.

Se așează cât se poate mai aproape de ea.

„Și de ce voești să te desparți? E reu cu dta, nu e atent, te neglijează? În sfârșit care e cauza?“

Femeia pleacă ochii și roșește. Dar și avocatul, prea se uită lung la ea! Iată că îi apucă și mâna. Caută să și-o retragă, dar el i-o stinge ușor. O trece un fior. Ridică ochii și-i îndreaptă spre feastră.

„Ei?“ întreabă el.

„Se poartă reu cu mine și nu vine decât târziu noaptea acasă, umblă cu prieteni...“

„Ce e el?“

„E funcționar la minister.“

„Se poate să facă așa ceva? Cu o femeie frumoasă ca dta? Dar altul s'ar simți cel mai fericit să stringă mereu în brațe corpul ăsta frumos și să privească în ochii ăștia plini de foc...“ și privirea avocatului e din ce în ce mai aprinsă.

Femeia tresare speriată. În mintea ei se trezește gândul la datoria ei de femeie cinstită. Caută să-și retragă cu forța mâna, dar avocatul nu o lasă. O privește mereu. Privirea ochilor lui frumoși o fascinează. Fără să vrea se uită la el și rămâne câteva secunde cu ochii pironiți într'ai lui. Prin minte nu-i trece nici un gând, i se pare că visează.

Avocatul pierdut uită să o mai întrebe ceva. Caută să o atragă spre el. Femeia sare în sus ca mușcată de șarpe, se trezește din buimăceală și cu un curajiu de care nu s'ar fi simțit capabilă, strigă: „Pentru asta am venit eu aici? Nu, nu suntem noi ce crezi dta...“ și cu ochii șcânteietori, cu fața aprinsă iese repede pe ușă și o ia cu grabă pe după colțul străzii.

Avocatul, băiat frumos și de familie mare, rămâne un moment zăpăcit, apoi zimbând silit murmură: „Ce găsculiță! Păcat, nu eră urită“ și începe să fredoneze o arie de operetă la modă.

București aprilie 1904.

Lia Măgura.

P a s t e l.

*Tremurător se 'ndoaie a apelor oglinďă
Și crengile 'ncărcate de flori și de prunďiș
Se pleacă peste unde, iar luna pe furiș
Întinerita lună în brațe-ar vrea s'o prindă.*

*Seninătatea nopții aprinde 'n ceruri stele
Ce lin își scaldă fața 'n al apelor senin;
Și roiuri de zefire plutind pe valuri vin
Purtând pe a lor aripi parfum de violele.*

*Doinind din fluer pleacă și Dorul prin păduri
Și-a zinelor dulci sinuri le umple cu iubire...
Uimită stă și-ascultă întinerita fire
Cântarea primăverii din mii și mii de guri.*

*Și iată că din lumea frumoaselor povești
Coboară Feți-Frumoși cu d'albe Cosânzene
În care 'mpodobite cu flori de sânziene —
Ce trase sunt de fluturi drept roibi împărătești.*

*Ce tainic trece gândul a visului hotare,
Când luna printre frunze se varsă pe cărări,
Când visul e un leagăn de calde desmierdări,
O dulce nălucaire a nopților de vară...*

Maiu 1904.

* I. Gropșian.

Pomenind morții.

Fum eșise din zăpada colanului de munți, ce din trei părți împrejmuesc Sarajevo, capitala Bosniei. Stejarii păduriței și prunișul pe-a lor poale, erau cristalizați de chidă. Și încă picau fulgi înghețați, pustiind toiu țârgoveț, ce alte ori e atât de caracteristic aici, unde lângă căsuțe turcești, stau palate moderne.

Din bastiunea citadelei, tunul vesti: ameazul! — Și ca un sunet după alt sunet, porni lugubra melodie a clopotelor de la bisericii, din când în când auzindu-se și glasul muezilor de pe minarete, recitând o strofă a coranului.

Ca dintr'un porumbar, eșiră droaiele de prin școale, contore și diferitele dicasterii. Tineri, bătrâni; studenți și oficianți; civili și militari.

În asta fluctuindă mulțime, din un grup de oficeri unul se despărți — nu făr' a da zglobii sfaturi, acelor cu drum mai îndepărtat. El însuș dând în „gobelica ulica“ privi pripit spre casa cu etagi, din a cărei fereastră o nevestă își flutură năframa. Impulsiv și surizând se închină el cu acel „selam“, al cărui tălcuire e plin de lirism.

Arătând cu mâna spre pământ înseamnă: eu sărut pulberea de sub piciorul teu; aducând palma spre pept, apoi degetele cătră buze e: ce inima doarește, o spune gura — și gura te salută!

Numai Orientul cu vraja florilor și-al visurilor, a putut născoci acest salut, fără păreche.

— Peste doue-trei trepte de-odată, ajunsese chipșul oficer în locuința sa, primit fiind de nevasta fericită, și de-o masă, cu bucate aburânde.

„Și totuș azi te vei supăra pe mine!“ — zise el aproape doios.

— Glumești? întrebă ea pozacă.

„Nici de cum. Intendantul S. filo-românul teu, mi-a stors făgăduiala, că ceasurile noastre de preumblare, vom petrece în familia lui...“

Ea nu se întunecă, dar apostrofă: egoismul social ne lipsește de bucuria a trăi pentru noi înșine. O să admirăm dară numai în fugă, feeria astei zile de iarnă!...

Atunci el inclinat spre ea, îi cuprinse mâinile, zicând: știusem că măreața frumșeță a naturei, pricepută va fi de întregul teu suflet!...

Nu slăbise fulguitul, când ei braț la braț, strumeni și hotărâți infruntară viscolul. Sburdați ca copiii, suiră tăcuta stradă, cu mica biserică catolică — întâia zidită după ocupațiune. Și tot treptiș în sus, pân' acolo unde mulți din militari au capriciul a locui, ca în niște cuiburi țintuite în coastele muntelui.

Cu haz și obrazi trandafirii, ajunseră la țintă. Cu un hola! în firea nemților, îi întâmpină intendantul și blonda sa soție. — Nici că depuseră troienitele mantale, și dragi amintiri se reimprospetară. Casa părintească și auroasa junie, neuitându-se nici floarea mirtului, ce fiește-care impletise în părul iubitei.

Nesfârșite erau prietenșiile destăinuirii, dacă nu se auzia clopoțelul curții — după el un pas, care cutremură întreaga locuință de lemn.

Intendantul sprinten, deschise ușa în larg, și un bărbat cât un uriaș intră.

Eră general-intendantul H.

Felul jovial cum se introduse, curmă ori ce ceremonie.

Oficerul își prezentă nevasta.

„Doamnă! — zise oaspele — știi că ți-ai făcut merite aici, fiind tâlmaci al multor familii?“

— Doamna e din Banat, vorbește sârbește! — intercală intendantul.

„Bine! dar cu sârba banatică, cum de înțeleg Bosniecii noștri?“

— Diferința dialectică mi-o esplică soțul meu. E croat. Cât pentru turcisme...

Aici tăcù ea, înrumenind până la frunte.

„Ah! ți-ai alcătuit un vocabular? — adaugă oaspele vesel. Și știi dnă! că acest autodidact al dtale, a insufletit pe dnul intendant întru atât, că azi studiază limba română și slavă de-odată?“

— Dar aici fiește-care are trebuință!... zise ea.

„Nu cumva crezi, că și damele au asta trebuință?“

— Dânsese tocmai o simt mai mult. Casnicia, bucătăria și țârgul, pe ele le duc în contact zilnic cu poporul moștean...

„Eh! se cunoaște că sunteți proaspăt veniți! observă el caustic. Doară nici că ați auzit modul de înțelegere al damelor. Uite! ele nu pot face țârg, făr' a strigă: bărbate! vino vorbește cu acest prost Bosniac, el nu me pricepe!“

Sarcasmul și mimica-i fu plină de umor. O salvă de ris, apoi protestul femeiesc urmă.

— E urit... ba chiar rușine pentru noi, care de 3—4 ani suntem aici! replică stăpâna casei.

„A preface uritul în frumos, e misiunea femeii!“ — respunse el.

Apoi ea aducându-și aminte de ceva, șezù lângă nevasta oficerului zicând: de la întâia vedere, te credeam una din acele ființe righide, a căror buste s'au desgropat la Ilidze.*

— Sunt română...

„Falnică numire! Dar română... română, e tocmai ca femeii și femeii. În decurs de lungi vremuri, învățați subtila deschilinire a acestor numiri sinonime. Prea în multe rânduri întâlnii și aici Române, chiar în costume, ce ori ce alte — numai române nu erau...“

— Soția mea e Română adevărată! apostrofă oficerul.

„Asta au afirmat cele mai multe din ele. Eu înse am vechiu, garnizonând aproape prin toate provinciile țerii, am trăit în mijlocul poporului român de ajuns, spre a nutri frățască iubire, cătră mulți din bravii sei fii. Am cunoscut duhuri mari și caractere clasice. Susțin deci, că român nu-e acela, care din întâmplare s'a născut din părinți români. Românul adevărat, legat e cu trup și suflet de limba și legea strămoșilor sei. Istoria trecutului și sbuciumările prezentului, trebuie să le cunoască... Dar pardon! căci me răpii prea departe. Eu pesimist încoarnat, cred numai ce văd și aud insumi. Îngădu-i-vei oare, să pun doamnei proba de aur?“

— Pofteste! dle general-intendant — zise oficerul, cu-o dragă privire spre ea.

„Doamnă! Îndoielnica mea fire să-o scuți. Dar ascultă! Eram în un cuib românesc, cu un preot,

* Scaldă modernă, 7 kilometri departe de Sarajevo. Izvoarele sale minerale, erau foarte folosite în timpul Românilor. Săpăturile făcute, au scos la iveală multe obiecte de artă din acea strălucită epocă. Un salon e plin de ele, de și cele mai valoroase — le-am văzut duse în muzeul din Viena.

cum de atunci nicăiri nu mai întâlnii. Duh genial, inimă generoasă și un suflet mare... Ce-a făcut el pentru poporul seu, a fost ca-o desrobire... Pare că îl văd și acum la masa festivă, din ziua aniversară a Majestății Sale, când între cântul imnului și buibuit de tunuri — acel preot drept ca un apostol, cu ochii spre cer cântă: if, if, if, trăiască Francisc Iosif!...”

El tăcu îngândurat, și fiește-care își auzia palpitul inimei.

Capul ei, cu părul bogat, se inclină puțin. Patru ochi o urmăreau încordați, alți patru priviau în jos.

Atunci, în liniștea adâncă, cu glas emoționat răspunse ea: acel preot, în mărimea sufletului seu și-a energiei sale, a câștigat poporului nostru „autonomia bisericei” — cel mai sfânt drept de existență a națiunii noastre!...

„Știi numele lui?”

— E marele Andrei Șaguna, întiul mitropolit al românilor greco-orientali!

O salutare mai entuziastă rar s'a dat acolo unei femei române!

Tinând mâna ei într'ale sale, ca un proroc zise: „poporul care învață istoria sa astfel — e vrednic a vieții. Nu-e destul a da numai prinos de pietate providențialilor sei bărbați; despre ei trebuie propovedit atât în largă istorie, cât și în finele trăsături ale caracterului, în luptele purtate. Să pomenim morții, căci vremelnice sunt toate monumentele de peatră și oțel. Numai prin pomeniri punem temelie acelor monumente mărețe, pe care timp și dușmani nici odată nu vor fi în stare a le surupă!...”

Iată! cuvintele unui străin...

— Nu ar fi oare vremea, ca biografia marelui apostol național, să se distribuie în mii de exemplare poporului Român?

Emilia Lungu-Puhallo.

P l o a i a

*Revarsă-te din norii duși de vânturi,
Gonind văpaia cea omoritoare,
Învie cîmpul mort. Seleşte mierla
Și plânge ciocărlia!*

*O! soare, după norii grei te-ascunde,
Săgeți de foc sunt razele-ți de aur
Și de arșița ta neîndurată
Cad paserile moarte!*

*E plânsul în colibe și în codri,
Isvoarele cu murmurul secat-au —
Oh, unde este rodul muncii noastre,
Bieți muncitori pacînici!*

*Noi în genunchi căzut-am, Cer, la Tine,
Și 'n cântecele jalnice de preoți
Pe câmpul galben am purtat icoane,
Căci cerem pâne, pâne!*

*Tu ploaie, căzi în stropii deși și umeri
Cu un sărut cereș și plină de milă,*

*Ca picurul de balsam, ce învie
Pe cel în agonie!*

*Comori ascuți în picurul ce cade,
Stingând pajaru 'n câmpul fript de sete,
Și cum te-abați în furie nebună,
În suflet torni speranța!*

*Se târe norii umbra după sine
Și 'ntunecîndu-și fața încoruntată
Cu durduit prelung, cumplit să lase
Schintei din ochii vineți.*

*Siroaiele să curgă iar la vale,
În unda albă calde-se arinii.
Ca din izvorul rece călătorul,
Să bea 'nsetat pământul!*

*Tu nor pribeag din aripă clipește,
Stropește fruntea galbenelor spice,
Din mana ta puteri din nou să prindă,
Căci pâne cerem, pâne!*

I. U. Soriecu.

T ă e e r e.

Novelă de Leonid Andrejew.

(Urmare.)

Si înfătoșarea-i eră atât de liniștită și mulțămită, Sincăt ar fi trebuit să-și gândească ori și cine, care a văzut-o:

— Aici odihnește, doarme un om. Numai ochii-i erau deschisi.

La înmormântare veni multă lume la biserică — cunoscuți și necunoscuți părintelui Ignatie — și cu toții compătimitau pe Vera, care a murit moarte atât de fioroasă, și cercau să descopere în glasul și mișcările tatălui ei urmele marelui dureri. Toți aveau ură pe părintele Ignatie, pentru că eră crud și mândru și nemilos cu păcătoșii, până când el nu întrelăsă nici un prilej să nu ia de la parochienii sei, în invidia și lăcomia sa, din prisosul lor.

Și bucuos l-ar fi văzut toți cum suferă nimic, apăsât la pământ de recunoașterea grozavă, că e vinovat îndoit de sfârșitul groaznic al ficei sale: ca tată fără de milă și ca preot reu, care nu și-a știut ferii de la un păcat așa de mare propria lui carne și propriul seu sânge. Și toți îl priviau cu mare aminte și scrutător; el inse simția privirile acelea pe spatele seu, și-și innăbușia durerea cu atât mai desperat, își ținea spatele lat, tapăn, cu atât mai drept și oblu și nu se gândia la flica-i moartă, ci mai mult la păzirea încăpăținată a cinstei sale înderețnice.

„Popă tare la inimă, ca piatra! — zise un tâmplar, căruia nu i-a plătit ferestrele, arătând cu capul spre el.

Și așa, drept și aspru, pași părintele Ignatie pe urma coșciugului la groapă, și tot așa se întoarse înapoi. Și numai pe pragul ușii unde zăcea nevas-tă-sa, i se încovoia spatele puțin; — dar asta poate că a făcut-o din cauză că toate ușile erau prea scunde pentru stătura sa. Întrând în odaia de jumătate întunecoasă, de la lumina soarelui de-afară, n'a pu-

Vine tata...

tut să vadă îndată fața nevestei sale, și când a putut-o recunoaște bine, se miră cât eră de liniștită și fără urmă de lacrimi. În ochii ei nu eră nici mânie, nici durere — erau muți și tăceau cu o greutate de plumb, încăpăținați, precum tăcea și corpul gras, lipsit de putere, care zăcea adânc în patul de pene.

— „Ei — cum te simți? — întreabă părintele Ignatie.

Dar buzele astea erau mute; și tăceau și ochii. Părintele Ignatie-și așeză mâna pe fruntea doamnei Olga; îi eră rece și umedă și bolnava nu arătă cu nimica că simțise atingerea aceasta. Și când își retrase părintele Ignatie mâna, îl puiviră doi ochi suri, adânci, aproape negri de pupilele cele lărgite — și nu puteai ceti în ei nici jale, nici mânie...

— „Ei — me duc în odaia de lueru, — zise părintele Ignatie, pe care a început să-l cuprindă frigel și fiorii.

Trecu prin odaia prietinoasă, unde scripiau toate în curățenia lor, ca totdeauna — jilțurile înalte cu îmbrăcămintea lor albă, cari păreau cadavre în cămășile mortuare. La o fereastră atârnă o colivie de sirmă, — goală, cu ușița desfăcută larg.

— „Nastassia! — strigă părintele Ignatie și glasu-i resună aspru prin odaile liniștite, cari păreau că se rușinează, că părintele să strige așa, acum, îndată după înmormântare. „Nastassia! — strigă el mai domol, — unde-i canarul?“

Bucătăreasa, plânsă, de-i strălucia în față nasul roșu ca un morcov, respunse brusc: „Unde să fie? a — sburat.“

„Pentru ce l-ați lăsat să sboare?“ Părintele Ignatie incrunță din sprâncene amenințător.

Nastassia isbucni în lacrimi și bolborosi ștergându-și ochii cu colțul cărpei:

„Sufletul coconitei... l-a... chemat... puteam... noi... să-l ținem înapoi?“

Și părintele Ignatie credea, că într'adevăr locul păsărucei celei sglobii, galbenă, care cântă atât de dragălaș cu căpșorul plecat într'o parte, este acolo, unde se află sufletul Verei, și că nu s'ar putea spune, că Vera-i moartă, dacă pasărea ar mai fi în colivia ei. Și mânia-i creștea tot mai tare și strigă: „Afară cu tine!“ — și când nu găsiă Nastassia ușa în graba cea mare, îi strigă din resputeri: „Dobitocule!“

2.

Din ziua înmormântării începând intră în casa parohială tăcere. Nu eră liniște; căci liniștea este absoluta lipsă a sunetelor, până când aceia, cari tăceau aici, puteau să vorbească, numai că — nu voiau. Tăcând gândia părintele Ignatie, când intră în odaia nevestei-sale și întâlnea privirea ei mută și cerbicoasă — atât de grea, de par că s'ar fi preschimbat tot aerul care-i împrejmuia în plumb și-i apăsa pe cap și pe umeri. Tăcând gândia răsfoind prin notele muzicale ale fetei sale, în cari par că remase ascunsă vocea ei, sau privia cărțile și icoana ei... chipul cel mare colorat, pe care-l adusese ea din Petersburg. Privind chipul s'a desvoltat în părintele Ignatie un șir întreg de reprezentațiuni anumite, proprii; mai întâi se uită la obrazul, care stetea în plină lumină, și-și inchipuia totdeauna sgărietură sângeroasă, pe care o avea când eră cadavru și a cărei cauză nu și-o putea explica atunci. Și de

câte ori se gândia la asta, chibzua iarăș: dacă s'ar fi făcut sgărietură asta din lovitura trenului, atunci ar fi fost sdrobot capul întreg; — dar capul eră întreg și nemutilat... Poate să fi ajuns cineva cu piciorul de obraz, în iritațiunea când s'a găsit cadavru prin întunec; se poate că o fi sgăriat cineva cu unghia ridicându-o?... Dar eră prea îngrozitor să-ți amintesti timp îndelungat situațiunea grozavă, și părintele Ignatie trecea de la obraz la ochi. Eră negri și frumoși, cu gene lungi, cari aruncau umbră întunecată așa, încât luminile ochilor apăreau într'un alb strălucitor, încadrat în negrul de doliu. Pictorul necunoscut, dar plin de talent, le-a dat o expresie extraordinară; ca și când ar plutit între ochii ăștia și locul încătrău privese, un vâl subțire, străvăzător de abureală; cam așa, precum o pătură subțire de prav molcomește luciul lemnului lustruit de pe coșul negru al unui pian. Și putea părintele Ignatie să pună chipul ori cum voia — ochii ăștia-l urmăreau cu căutătura lor, care nu vorbea, ci — tăcea; și tăcerea aceasta eră atât de lămurită, încât mai-mai că o puteai auzi... Și cu timpul își inchipui părintele Ignatie, că — aude într'adevăr tăcerea asta.

În toată dimineața, după slujbă, intră părintele Ignatie în odaia cea prietinoasă, cuprindea dintr'o privire colivia cea goală de la fereastră și întreg aranjamentul atât de cunoscut al odăii, se așeză într'unul din jilțuri și ascultă — la tăcerea casei... Asta eră ciudat de tot: — Colivia tăcea încet și plin de gingășie și se putea auzi din tăcerea aceasta respicat jale și lacrimi și un ris îndepărtat, vesel, mort de mult, de mult... Tăcerea doamnei Olga, închisă între pereții casei sale — eră țifnoasă, grea ca plumbul și spăimântoare — atât de spăimântător încât îl apucau frigurile pe părintele Ignatie chiar și în zilele cele mai călduroase de vară. Tăcerea fetei eră îndelungată și rece ca groapa... ca și când tăcerea aceasta ar fi șie însăși un chin și așteaptă cu dor după cuvinte... și ceva — tare și tâmpit ca o mașină, o reține nemiscată și o preface în sirmă subțire, infinit de lungă... și par' că undeva — la capătul îndepărtat se mișcă sirmă și sbârâie... încet, rușinoasă, plângătoare... Și părintele Ignatie prindea sunetul acesta, care se naștea, cu urechea ascuțită, cu inima plină de bucurie și de spaimă și așteaptă, cu mâinile proptite de marginile jilțului, cu capul inclinat înainte, așteptă ca sunetul acela să se înțețească, să se desvolte, ca să i se apropie... Dar tonul încetă brusc și — tăcea.

„Prostii!“ murmură părintele Ignatie mâniat și se ridică din jilț, tot înalt și impunător. Prin fereastră vedea în piața, cu pardoseala ei monotonă, cu pietrele rotunde, uniforme. Colo, în colț stetea un căraș cu căruța lui de moda veche; părea în arșița soarelui o statuie pictată de porțelan și eră inesplicabil, ce mai așteaptă omul aici, căci trecători nu vedeai cu ceasurile...

3.

Afară de casă vorbea părintele Ignatie foarte mult: în administrațiunea comunală, la spovedanii cu membrii comunali sau cu prietini, când mergea la o partidă de whist. Ajuns acasă, i se părea că a tăcut ziua întreagă. Cauza eră că n'a putut vorbi părintele Ignatie cu nimeni dintre oamenii ăștia despre lucrul principal — despre aceea ce-și bătea el

capul nopți întregi: Pentru ce a trebuit să moară Vera? ...

Părintele Ignatie nu voia să înțeleagă, că lucrul acesta nu se mai poate descoperi odată cu capul și gândia cu cerbicie, cu încăpăținare — că totuș se va putea afla. Noapte-de-noapte — și toate erau pline de nesomn — își aducea înaintea ochilor momentul acela, când stătea el și nevastă-sa la patul Verei și când o rugă el: „Spune-ni-o!” Și dacă în plămuirea amintirilor ajungea la locul ăsta, nu-i mai apărea nimica așa, cum a fost. Ochii sei închisi, prinzând prin întunec chipul viu și lămurit al nopții aceleia, vedeau pe Vera cum se ridică din pat, cum suride și vorbește... Dar — ce-a spus ea? ... Și cuvântul acela, pe care nu l-a rostit Vera, cuvântul, care ar esplică și deslegă totul, părea atât, atât de aproape... încât trebuia să se audă negreșit, dacă ți-ai fi reținut resuflarea... Nu! —

Eră totdeodată atât de îndepărtat, atât de groaznic de îndepărtat... Părintele Ignatie săria din pat, întindea mâinile-împreunate înainte, le stringea pătimaș și se rugă: „Vera!...”

Și răspunsul îi eră — tăcere...

Într'o sară intră părintele Ignatie în odaia femeii sale, pe care n'o cercetase de o săptămână, se așeză pe colțul patului ei și-i zise, întorcându-se, ca să nu-i întâlnească privirile ei grele și încăpăținate: „Mamă! — Vreau să vorbesc cu tine despre Vera noastră. Me ascuți?”

Ochii nevastă-săi tăcură și părintele Ignatie își ridică glasul și vorbi în ton poruncitor — așa, precum obiceiului să vorbească cu oamenii la spovedanie: „Știu, tu crezi — că eu sunt cauza, că Vera și-a luat viața. Dar gândește-te: Am iubit-o eu mai puțin decât tine? Judeci într'adevăr foarte ciudat!... Da, am fost sever, dar — a împiedecat-o pe ea asta să lucreze, cum a voit? Am desprețuit cinstea mea de părinte, mi-am plecat cu supunere capul, când a plecat ea, fără să se teamă de blăstămii mei, în... acolo, acolo. Și tu? — Tu... N'ai rugat-o și tu să rămână aici, n'ai plâns, tu, bătrâno și nu m'ai rugat — până ce nu ți-am poruncit să taci? Eu am crescut-o atât de nemiloasă și de tăcută?... N'am vorbit eu de-atâtea ori cu ea despre Dzeu, despre dragoste, despre umilință?...”

Și părintele Ignatie aruncă o privire repede în ochii nevastă-săi — și se întoarse iarăș.

„Ce-am putut să fac cu ea, dacă n'a vrut să ne spună durerea ei odată cu capul? Să-i poruncesc? — I-am poruncit. Să o rog? — Am rugat-o. Crezi, că ar fi trebuit să me arunc în genunchi înaintea ei și să plâng ca o babă bătrână? Ce-avea în cap? La ce gândia?... De unde puteam ști, la ce gândește ea?... Fată nemiloasă, făr' de inimă!”

Părintele Ignatie se lovi cu pumnul pe genunchi.

„Nu ne-a iubit — asta-i vorba! Se 'nțelege, nu mai vreau să vorbesc despre mine nimic; — se înțelege, sunt un tiran... dar pe tine... pe tine! — Te-a iubit doară? — Pe tine, care plângeai vecinic, care te-ai umilit totdeauna înaintea ei?”

Părintele Ignatie rise amar.

„Iubire! — Ei — da — și de dragostea și mângâierea cea mare pentru tine și-a ales o astfel de moarte? O moarte groaznică, rușinoasă!

„A murit în năsip, în gunoiul drumurilor... ca

un câne, căruia îi dai cu piciorul în bot când treci pe lângă el!...”

Vocea părintelui Ignatie resună acuma încet și răgușită: „Mi-e rușine! Mi-e rușine — să me arăt pe stradă! Mi-e rușine — să pășesc înaintea altarului! Mi-e rușine de Dzeu!... Fiică crudă, nevrednică! Te-aș blăstămă chiar și în groapă!...”

Când își aținti părintele Ignatie ochii asupra nevastă-săi, aceasta își pierduse deja conștiința și o recăpătă abia după vre-o câteva ceasuri. Și după ce-și veni în fire, ochii-i tăceau și-ți eră peste puțină să ghicești, dacă-și mai aduce, sau nu, aminte despre aceea, ce-i spusese părintele.

(Va urmă.)

Horia Petra-Petrescu.

Doine populare.

Din Luncoara în Bihor.

Ce șezi bade supărat,
Cu clopu pe ochi lăsat;
Au spus-to oare cine,
Să nu șezi tu lângă mine?
Lângă mine nu ședea,
Că peana mea n'a scădea;
Dar peana din clopul teu,
Va scădea de dorul meu.

Tu bade așa-i gândit,
Că io-iu bea apă din vale,
Ș-oiu muri de supărare;
Tu bade așa-i gândit,
Că io-iu bea apă din teu,
Și voui muri de dorul teu,
Da eu beui apă din scaiu,
Cum beuiu așa te uitaiu.

Trandafir crescut în iarba,
Trece badea nu me 'ntreabă,
Cugeti că nu i-am fost dragă.
Eu bade nu-mi bănușe,
Că-mi mul calea la răchită,
Și de tine-s mântuita.

Bată-te focu birău,
Cum mă lăsa din satul meu,
Nu mă lăsa când am fost mic,
Ce mă lăsa când sunt voinic.

Bată-te bană codru,
Că mândri ț-au fost ochii,
Ochii negri față albă,
Nu-i modru să nu-mi fii dragă.

Culese de

Petru Cipou.

SALON.

SERBĂTORIREA LUI ȘTEFAN-CEL-MARE

La Academia Română.

Vineri la 2/15 iulie Academia Română a ținut o ședință festivă, cu ocazia serbării celui de al patrulea centenar de la moartea viteazului erou al creștinătății și voevod al Moldovenilor, Ștefan-cel-Mare.

Ședința s'a deschis sub presidența dlui I. Kallinderu, care, după ce a anunțat moartea regretatului profesor G. Ionescu-Gion, membru corespondent al Academiei Române, făcându-i elogiul activității sale literare și istorice, a citit un discurs despre însemnătatea zilei serbătorite.

Președintele Academiei spunea că în lanțul neîntrerupt de zile dureroase prin care a trecut România de-alungul celor 18 veacuri de străduințe, domnia lui Ștefan-cel-Mare apare ca o epocă luminoasă și liniștită. Românii au fost aduși aici de Romani ca să le apere marginile imperiului; vecinie în luptă, s'au întâlnit cu tot felul de străini. Apărându-și țara, apărau și Apusul, de cutropirile vrăjmașe pe cari-i zdrobiau aici, în pragul civilizației. Mare a fost și Mircea și Mihai Viteazul, Ștefan a fost fericit înse și poate și mai înțelept. Apărându-și țara, neamul și legea, a scăpat creștinătatea și civilizația, care atunci renășteau, și ne-a arătat la toți străinii drept ceea ce suntem: „implinatori ai voinței lui Dumnezeu aici pe pământ“, după cum zice marele nostru poet Alecsandri.

Ștefan-cel-Mare după fiecare biruință ridică câte o mănăstire, ca jertfă de mulțumire.

În aceste sfinte lăcașuri au ramas săpături frumoase, reprezentând diferite scene și credinți de pe vremea aceea, odăjdii bisericești foarte scumpe, cruci bogate, potire și vase sfinte, o mulțime de comori artistice, cari vor fi o bună călăuză pentru artiștii noștri.

Ștefan-cel-Mare intrunește în acelaș timp calitățile celor mai viteji căpitani, celor mai înțelepți ocărmitori, diplomaților mai fini și regilor celor mai suverani.

Cele dintiiu trei centenare nu s'au serbat din cauza vremurilor grele prin cari am trecut. În trecut numai Neculcea ne-a trimis o mică, dar nepretuită comoară despre faptele strălucitului Voivod.

Apoi oratorul ne îndeamnă să lucrăm pentru a face ordine și civilizație, căci numai așa ne vom putea implini menirea.

Din lăcașul nemuririi, din de trei ori sfântul sanctuar al păcii și al iubirii divine, unde viața e fără de sfârșit, Ștefan și voinicii lui ne privesc, se bucură de bucuria noastră și ne spune:

„Munciți, adunați comori de muncă și de iubire, pentru ca moșia strămoșească să fie tot mai frumoasă, mai întărită și mai slăvită, și pentru ca toți fiii neamului să fie, până la sfârșitul veacurilor,

adunați într'un singur gând și tari prin frățesca lor unire“.

Dl Dim. Sturdza, prim-ministru și secretar al Academiei Române, spune că gloria lui Ștefan-cel-Mare nu este cântată numai de noi, ci și de străinii din toată lumea.

Printre multele panigerice ale lui, e de citat mai ales părerea istoricului polonez Dlugosz. Acesta spune, într'un pasagiu, că Ștefan-cel-Mare merită să ia imperiul lumii, fiind singurul care ar putea să conducă armatele creștine unite în contra Turcilor.

Această citație a fost viu aplaudată.

Dl Sturdza încheie spunând că aceasta este judecata cea mai curată, la care nu se mai poate adăoga nimic.

Dl Spiru Haret, ministrul instrucțiunii publice, comunică Academiei că îi ofere 50 medalii de aur, bătute cu ocaziunea aniversării de astăzi, de către ministerul instrucțiunii publice, pentru comemorarea zilei.

Ședința se suspendă pentru 10 minute.

N. Iorga, profesor universitar, vorbește despre Ștefan-cel-Mare, Mihai Viteazul și mitropolia din Ardeal.

Dl Iorga arată că însemnătatea lui Ștefan-cel-Mare nu constă numai în ceea ce a făcut în Moldova, ci și în ceea ce a făcut în Ardeal. El, cel dintiu, a întemeiat acolo o episcopie, spunând că faptul acesta are o mare însemnătate, care în-trece chiar o mare biruință, căci în totdeauna întemeierea unui mare așezământ gloriează în mod deosebit pe cel ce l-a înființat.

Mihai Viteazul întemeia și el mitropolia din Ardeal cari împreună cu episcopia sunt monumente neperitoare cari fac ca mărețele fapte ale lui Mihai Viteazul și Ștefan-cel-Mare să remăe neșterse în amintirea românilor întregi.

Sfârșitul acesta a fost subliniat de nesfârșite aplauze.

Ședința se ridică la orele 4:15.

La București.

Mărețată, impunătoare și vibrând de cel mai înalt patriotism a fost serbătorirea lui Ștefan-cel-Mare în capitală.

De dimineață, serie „Voința Națională“, capitala își ia aspectul de mare serbătoare. Timpul e splendid, cerul senin, temperatura plăcută. Mulțimea de zile mari curge valuri-valuri din părțile marginase ale orașului către centru. Magazinele sunt toate închise. Pe bulevardul Colței și pe calea Victoriei mulțimea eră compactă, așteptând cu patriotică nerăbdare trecerea cortegiului istoric.

Tribunele, așezate pe piața Victoriei, la capătul șoselei Kisseleff, foarte frumos construite, erau împodobite cu picturi, trofee, drapelul și verdeață. Una din tribune e rezervată pentru ceremonia religioasă: în interior este construită o exactă reproducere a capelei de la Putna și a mormântului lui Ștefan-cel-Mare. Împrejurul acestui mormânt iau loc miniștri cu soțiile lor, înalții funcționari ai statului și profesorii universității.

Ceremonia religioasă. Altețele Lor Regale principele Ferdinand și principele Carol sosesc la 8 ore dimineața. După câteva minute începe ceremonia religioasă, oficiată de P. S. S. arhiepiscopul Nifon Plo-

eșteanul, vicarul mitropoliei, înconjurat de înaltul cler din capitală. Printre membrii clerului asistau și doi preoți din Basarabia, Vasile Gobzilă și ieromonachul Gurie, de la mănăstirea Neamțu-Nou. Rugăciunile erau cântate de corul mitropoliei sub conducerea maestrului Bănulescu.

În timpul când arhierul a înțonat rugăciunea: „Doamne Dumnezeu puterilor“, Altețele Lor Regale și toată asistența au îngenunchiat cu evlavie în fața mormântului.

Asistența. — Au luat parte la serbare dnii: Dim. Sturdza, președintele conziliului; dnii miniștri: Sp. Haret, cu dna; I. I. C. Brătianu, C. I. Stoicescu cu dna și Em. Porumbaru; dl general War-tiadi, șeful casei militare Regale, din partea M. S. regelui; dl I. Kalinderu, administratorul domeniului Coroanei; dl C. F. Robescu, primarul capitalei; dl D. Protopopescu, vice-președinte al Camerei; dnii generali Coandă, Tătărescu, Boteanu; dl colonel Hiotu; C. Dumitrescu-Iași, rectorul universității; dl Paul Stătescu, prefect de Ilfov; dl I. Bogdan, decanul facultății de litere; dl George Lahovary, președintele Curții de compturi; dl P. Gârboviceanu, administratorul Cassei Bisericeii; dnii dri Măldărescu, Stoicescu, Sutz, Petrini-Paul, Severeanu; dnii Hamangiu, prim-procuror; Mavrodin, prim-președinte al trib. Ilfov; St. Sihleanu, deputat, etc.

Corurile, discursurile. — După oficierea serviciului religios, corul școalelor secundare de băieți și fete, sub conducerea dlui G. Ionescu, a înțonat cântecul lui Ștefan-cel-Mare, „Ștefan, Ștefan, Domn cel mare, seamăn pe lume nu are...“

Apoi, corul societății „Carmen“, sub conducerea maestrului Kiriac, a înțonat „Deșteaptă-te Române“. Ambele coruri au fost mult aplaudate.

Seria discursurilor a fost deschisă de studentul în drept Victor Rațiu, care cu multă însuflețire și avânt patriotic a glorificat memoria marelui Domn, resumându-i înaltele-i calități în următoarele cuvinte: „Viteaz căpitan, iscusit politic, dibaci ocărmitor, drept judecător, bun și milostiv creștin“.

Apoi, luă cuvântul dl I. Bogdan, decanul facultății de drept. Dsa arată, în trăsături generale, mărețele fapte și vitejia lui Ștefan, și sfârși exprimând nădejdea că „poporul care a născut pe Ștefan-cel-Mare, va mai da naștere de sigur și la alți Ștefani“.

Cel din urmă, luă cuvântul dl Sp. Haret, ministrul instrucțiunii publice și al cultelor, pronunțând un discurs plin de avânt patriotic.

Elevul Grigoriu Ion din clasa VIII-a a liceului Lazăr, a recitat, cu mult simț dramatic și cu o voce puternică, al cincelea cânt din epopea „Dumbrava Roșie“ de V. Alecsandri; corul societății „Carmen“ înțonă din nou „Deșteaptă-te Române“; iar corul elevilor școalelor secundare Imnul Regal.

Defilarea. — La orele 10 începe defilarea. În sunetul muziceii defilă: un detașament din reg. 6 Mihai Viteavul, reg. 1 geniu, reg. 10 artilerie și reg. 3 roșiori.

Apoi, defilă elevii școalelor secundare, speciale și superioare în ordinea următoare: Studenții universitari, liceul Sf. Sava și Lazăr, liceul Mateiu-Basarab, liceul Mihai-Viteazul, gimnaziul Cantemir, gimnaziul Șincai, seminarul Central, școala Normală a „Societății pentru învățatura poporului“ și școala Comercială gradul al II-a.

Cortegiul istoric. — Un pluton de jandarmi călări deschise defilarea cortegiului istoric, care reprezintă intrarea în Suceava a lui Ștefan-cel-Mare, însoțit de Vlad Tepeș. La aparițiunea marelui cortegi, un fior străbătă mulțimea, căci gloria strămoșească despre care atâtea se vorbise, eră acum aci, intrupată. Aci, în carne și oase, erau flăcăii viteji, aci boerii îmbrăcați în zale, aci Domnul Ștefan și Vlad Tepeș.

În frunte sunt buciumașii; sunând din lungile lor buciume, apoi vin surlașii și trimbițașii. Vine apoi steagul, copie a steagului lui Ștefan-cel-Mare găsit la muntele Athos, înconjurat de garda de onoare. În sfârșit, plin de măreție, apare grupul Domnesc: Ștefan-cel-Mare, tiner, cu plete bălane, cu ochii albaștri, îmbrăcat în haine de ceremonie, cu Coroana în cap, iar în mână ținând „schiptrul“ țerii Moldovei. Alături, Vlad-Tepeș, cu o căciulă împodobită cu mărgăritare, ține de asemenea în mână sceptrul Munteniei.

După grupul domnesc urmară rând pe rând: grupul zopiilor de casă, sfetnicii domniei, sfatul boerilor mari, pârcălabii, aprozii și corpul hânsarilor, format din cete comandate de viteji.

Un halebardier merge în fruntea fiecărei cete de voinici. Cetașii sunt în costume naționale moldovenesti. Ei poartă scuturi, arcuiri după gât, table eu săgeți arbalete, sulite, topoare, halebarde, măciuci și paloșe. Sunt 15 cete în total, iar „vitejii“ cari le comandă au pe umăr câte un topor cu doue tășuri.

Cortegiul e închis de un pluton de jandarmi. Tinerul și talentatul pictor Costin Petrescu, căruia i se datorește tot aranjamentul și desemnul strălucitelor costume ale cortegiului, a fost viu felicitat de dl președinte al conziliului și de dl Haret.

În oraș. — Cortegiul o cotește spre dreapta, pe bulevardul Elisabeta, unde un alt public, grămădit de o parte și de alta, soarbe cu ochii măreția și noutatea priveliștei. Pe cheiul Dimboviței cortegiul a fost fotografiat. Tot personalul cortegiului a fost recrutat dintre cei mai chipeși și arătoși soldați ai reg. 2 călărași.

Serbătoarea măreață și care va rămâne mult timp întipărită în sufletul ori-cărui bun român, iată ce a fost ziua de eri.

La Putna

s'a adunat foarte multă lume. Aici a fost serbarea mai imosantă. Numerul celor prezenți, adunați la toate unghiurile locuite de Români, s'a ureat la 20.000.

A participat guvernătorul Bucovinei principele Hohenlohe, mareșalul țerii Lupu, bar. Hormuzachi, dnii Flondor, dr. Pantazi secretarul guvernatorului, Popovici, viceprimarul din Cernăuți Reiss și președintele tribunalului Klar, rectorul universității din Cernăuți, consulul român din Cernăuți Cogălniceanu, ministeriul de culte al României a fost reprezentat prin dnii Poni și Onciul, Liga culturală prin P. Grădișteanu și Angheliescu. Dintre cei prezenți mai notăm pe dnii: N. Filipescu, Ioan Grădișteanu, Gr. G. Tocilescu, N. Densușianu, Alimănăștianu, Vint. Brătianu, studentimea din București și din Iași, România Jună din Viena, Junimea academică ortodoxă din Cernăuți, studenții români din Berlin și Paris.

De la noi au luat parte dl profesor Andreiu Bârseanu cu doamna, dl profesor Banciu din Brașov, dl Vătășanu profesor în Sibiu.

Pe mormânt s'au depus peste 60 de coroane, între ele una splendidă, trimisă de regele Carol.

Programa serbării s'a executat întocmai precum o publicăram în nr. trecut.

La banchet mitropolitul Vladimir de Repta a salutat pe reprezentantul local al guvernului prințul Hohenlohe, care a răspuns în termeni călduroși. S'a trimis Maj. Sale împăratului Francisc Iosif o telegramă omagială, la care încă în cursul zilei a sosit de la cancelăria de cabinet a Maj. Sale răspunsul de mulțumire.

Vicepreședintele camerei române din București dl Șendrea a salutat pe principele Hohenlohe în limba franceză.

Au mai vorbit dl N. Filipescu, profesorul din Viena Neumann, ca reprezentant al ministerului de culte din Viena.

După miazăzi la patru, o imensă serbare populară în grădina mănăstirei, unde corurile „Armonia” și „Academia ortodoxă” au cântat diverse piese. Apoi s'au ținut discursurile delegațiilor studențești și în fine un discurs pentru popor.

*

La Suceava, la Iași, la Borzești și în alte locuri asemenea s'a serbat cu mare pompă aceasta zi mare. În toate orașele și comunele rurale din România s'a serbat liturghie și parastas.

Secțiunile Asociațiunii

au ținut la 19 și 20 iulie n. sedință plenară în Sibiu sub prezidiul vicepreședintelui Asociațiunii Iosif Sterca-Șuluțiu, notar dr. Cornel Diaconovich prim-secretarul Asociațiunii.

Prezenți: Parteniu Cosma, Iosif Vulcan, dr. Iosif Blaga, Vasile Goldiș, Arseniu Vlaicu, Traian Barzu, Iosif Olariu, Grigoriu Pletos, dr. Ioan Stroia, dr. Sim. Stoica, Chetianu, Simu, Miron Cristea, dr. Ioan Radu, Ion Preda, I. F. Negruțiu. Dintre membrii corespondenți: N. Petra-Petrescu, I. Lăpădat și N. Togan.

Prim-secretarul dr. Cornel Diaconovich a citit *raportul comitetului Asociațiunii* despre principalele sale lucrări. Acestea sunt: înființarea muzeului istoric în Casa Națională care se clădește și publicarea „Enciclopediei Române” redactate de prim-secretarul Asociațiunii. Se accentuează avântul ce a luat Biblioteca populară. Și se constată cu bucurie, că la stăruințele comitetului, în Noul tarif vamal al României, s'a sters vama pentru cărțile românești cari trec de la noi acolo.

Raportul secțiunii literare arată că secțiunea a ținut 3 sedințe, în cari s'a ocupat de pregătirea materialului pentru Biblioteca populară, de adunarea materialului folkloristic și de îndreptarea limbii române. Propune ca Asociațiunea să publice din fondul Andrei Mureșianu un concurs pentru cea mai bună carte apărută în limba română. În fine secțiunea anunță că la viitoarea adunare generală a Asociațiunii va ține o lectură dl Andrei Bârseanu.

Raportul secțiunii istorice, prezentat prin referentul dr. Miron Cristea, se ocupă de un plan pentru aranjarea muzeului istoric din Casa Națională și citește un apel la toți Românii cari doresc a dăruii ceva pentru muzeu. Apoi desfășură punctele

de mâncare la aranjarea muzeului, care va avea trei ramuri: istoric, etnografic și topografic.

Raportul secțiunii științelor, citit de referentul Arseniu Vlaicu, prezintă intiu raportul dlui profesor Ciortea despre prelegerile populare științifice ținute cu instrumentul Skioptikon. În legătură cu raportul acesta secțiunea propune să se cumpere și alte instrumente de soiul acesta, în deosebi pentru școala Asociațiunii și sala cea mare a Casei naționale. Secțiunea propune să se publice un concurs pentru o lucrare intitulată: „Higiena casnică a femeii române”. Se decide ca secțiunea științelor să prezinte trei lucrări tratând principalele ramuri ale igienei țeranului român, cari să se publice în Biblioteca Poporală. Se mai decide, ca din „Higiena” dlui dr. Ștefan Erdélyi să se cumpere 50 de exemplare și din lucrarea dlui dr. Beu 100 spre a fi distribuite gratuit în popor.

Raportul secțiunii școlare, prezentat de referentul dr. Stroia, propune și se primește să se facă o statistică a Românilor din Ungaria și Transilvania. Se adoptă propunerea d'a se tipări mici broșurele pentru tinerimea adultă.

Raportul secțiunii economice, citit de referentul I. Simu, este o lucrare amenunțită despre starea economică a poporului român.

Alegeri. În secțiunea literară, în locul vacant, se alege membru ordinar, profesorul Enea Hodoș, până acuma membru corespondent; în secțiunea științelor se alege membru corespondent medicul dr. Ștefan Erdélyi din Orăștie; în secțiunea economică se alege membru corespondent Ioan Chirca din Seliste.

Constituirea secțiunilor. Secțiunea literară: președinte Iosif Vulcan, vicepreședinte Virgil Onițiu, referent Andrei Bârseanu; secțiunea istorică, președinte Vinc. Babeș, vicepreședinte Iosif Sterca Șuluțiu, referent Miron Cristea; secțiunea științelor naturale și fizice, președinte dr. S. Stoica, vicepreședinte A. Chetianu, referent Arseniu Vlaicu; secțiunea școlară, președinte Grig. Pletos, vicepreședinte I. F. Negruțiu, referent dr. I. Stroia; secțiunea economică, președinte Parteniu Cosma, vicepreședinte I. Preda, referent I. Simu.

Discursuri de recepțiune. Se ia hotărîrea ca membrii ordinari să țină discurs de recepțiune în o sedință publică, cu ocaziunea sedințelor plenare.

În fine toți membri s'au fotografiat împreună și s'au despărțit cu cele mai bune impresiuni.

TEATRU.

Societatea pentru fond de teatru român. Comitetul Societății a ținut în 19 iulie n. la Sibiu sedință, la care au luat parte: președintele Iosif Vulcan, secretarul dr. Iosif Blaga, cassarul N. Petra-Petrescu și membrul Vasile Goldiș. Cassarul a făcut raport despre starea casei începând din 1 aprilie și până 'n 30 iunie an. c. și a arătat în sfârșit că venitele anului trecut au fost în total C. 23119.48. s'au spesat C. 5426.41; deci la fond se adauge C. 17.693.07. Prin urmare averea totală a Societății a crescut de la C. 331.309.47 din anul trecut la C. 349 002.54. Raportul cassarului se va revedea de o comisiune compusă din dnii Virgil Onițiu, George Dima și dr. Iosif Blaga. — Secreta-

rul comitetului a raportat despre piesele intrate la concursul publicat. S'a luat hotărârea ca acelea să se examineze de o comisiune de 5, compusă din următorii: Iosif Vulcan, Vasile Goldiș, dr. Iosif Blaga, Ilarie Chendi și St. O. Iosif.

Reuniunea română de cântări din Brașov la Sinaia. Concertul Reuniunii române de cântări din Brașov, dat la Sinaia în castelul regal Peleş, sub conducerea dlui G. Dima, a reușit escelent. În toate pauzele, scrie „Gazeta Trans.“ M. M. Lor s'au întreținut nu numai cu dl G. Dima, căruia îi compete firește partea leului în acest succes, ci și cu diferiți membrii ai corului. Părintele Saftu, și dl Pandeli Dima, cel mai bătrân membru al corului, au fost distinși din partea M. S. regelui, iar pe dna Maria Dima, remarcându-o în cor, M. S. regina s'a sculat și a mers spre dânsa ca să-i întindă mâna, ca unei vechi cunoscute, iar după partia de solo i-a mulțumit și a sărutat-o în fața întregii curți. De asemenea după concert, M. S. regina servind însăși pe damele din cor la bufet, a găsit ocaziune să adreseze multora dintre acele „fetițe frumoșele“ o vorbă călduroasă. Tot timpul MM. Lor au vorbit românește interesându-se și de instituțiile noastre culturale și nu vom uita că de la început au spus: „Când sala festivă va fi terminată, la revedere!“

Reprezentatie teatrală în părțile satmărene. La 17/30 maiu s'a dat în comuna Mădăras din comitatul Sătmar, o petrecere populară. S'a jucat comedia populară: „Ruga de la Chiseteu“ de Iosif Vulcan. După teatru a urmat dans.

PICTURĂ.

Casa pictorului Teodor Aman în București a fost cumpărată de ministerul cultelor și instrucțiunii publice și va purta în viitor numele „Muzeul Aman“. Acesta va cuprinde, în corpul I, nu numai lucrările artistului păstrate cu sfințenie de soția sa, dar și toate lucrările aflate în posesiunea ministerului instrucțiunii, fie la minister, la pinacoteca din București și la cea din Iași, precum și pe la diferite persoane cari ar voi să le cedeze. Se vor mai păstră, tot aici, utensilele cu cari se servia Aman la pictură, sculptură și la reproducția gravurilor, reprezentând lucrări de ale sale, instrumentele de muzică cu cari cântă în orele de recreație, desemnuri de mare valoare în original, etc. În corpul al II-lea, al clădirei, se va face numai o secțiune pentru elevele școlii de Belle-arte din București cari actualmente au o sală la Ateneu. Inaugurarea „Muzeului Aman“ se va face cu mare solemnitate la toamnă; va asistă la inaugurare și regele, care a păstrat o atențiune vie lucrărilor lui Aman și s'a interesat în totdeauna de dinsele.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Dr. Sextil Pușcariu docent la universitatea din Viena. Aflăm cu bucurie că distinsul nostru filolog tiner dr. *Sextil Pușcariu* a ținut în 9 iulie conferința sa inaugurată de habilitare ca docent la universitatea din Viena. Titlul conferinței sale a fost: „O privire generală asupra literaturii române.“ Fe-

licităm din inimă pe dl dr. Sextil Pușcariu la acest frumos succes, inaugurarea unei cariere folositoare pentru știința românească!

Profesoară de lucru de mână. Dșoara *Maria Caluțiu*, fiica dlui S. Caluțiu avocat în D-St-Mărtin, terminând școala industrială din Cluj, precum cetim în „Răvașul“, pe baza examenului special, ce l-a făcut la preparandia de fete de acolo, a obținut diploma de profesoară de lucru de mână. Dșoara Caluțiu, pe care și ziarele maghiare din Cluj o laudă, a fost cea mai distinsă elevă a școlii industriale și lucrările de mână ale dșale espuse au fost admirate de public.

Promoțiune. La 29 iunie au fost promovați doctori în științele juridice următorii tineri români: Augustin Bodea, Dionisie Moldovan și Ioan Oltean (abs. de telogie), iar doctor în medicină Elie Câmpian. Tot acolo, la 11 iunie a fost promovat doctor în științele juridice, Ioan Chirila.

Anuarul XL al gimnaziului gr. or. român din Brașov, al școlii reale și al școlii centrale primare din Brașov, pe anul școlar 1903—1904, publicat de directorul Virgil Onițiu, se prezintă și de asta-dată cu demnitate. Volumul începe cu un discurs valoros al profesorului gimnazial Nicolau Sulica, rostit la serbarea Sf. Sofii în 1903 și intitulat „Problema școlii moderne“. Urmează instructivul discurs festiv rostit de directorul Virgil Onițiu la încheierea anului școlar 1902/3. Apoi o lucrare de specialitate „Aparatul de proiecțiune (skioptikon) în serviciul școlii“ de profesorul Aurel Ciortea. Urmează niște amintiri jubilar, în care ni se relatează impresiunile unei întâlniri la 10 ani după terminarea cursului gimnazial. Trecând la datele școlare, vedem că la *gimnaziu* au fost 12 profesori, la școala reală 6; profesori de obiecte extraordinare, profesori secundari și ajutători 5. Școlarii de religiuinea gr. cat. au primit instrucțiunea de parocul gr. cat. din Tohanul vechiu, în localul institutului, în câte 2 ore pe săptămână. Școlarii de alte confesiuni au primit instrucțiunea din religiuinea afară de institut. Obiecte facultative: Cântarea și limba franceză. La masa studenților au primit prânz gratuit 31. Fondul general s'a urcat la 20.065 cor. 20 bani. Bibliotecile școlii se impart în *a*, biblioteca centrală, în uzul corpului didactic; *b*, biblioteca de classă (12 la număr), în uzul școlii; *c*, biblioteca de mână (în uzul profesorilor, pentru întrebuințarea zilnică în cancelaria prof.) Numerul școlii stipendiști (bursieri) 25. La școala elementară de băieți au fost 6 învățători, la cea de fetițe 9. Date statistice: La școala primară de băieți 334 elevi, la cea de fetițe 325; la gimnaziu 315; la reale 84. Anuarul e tipărit frumos în tipografia A. Muresianu.

Adunare de învățători în părțile satmărene. Reuniunea învățătorilor gr. cat. din comitatele Sătmar și Ugocia, aparținători la dieceza Gherlei, își va ținea adunarea generală în 11 august n. în școala română gr. cat. Seini, sub prezidiul președintelui Ioan Lesian, secretar Ștefan Pop.

Femeia este cea mai escelentă făptură a întregului univers. *

Când lucrează pasiunea, ochii se închid și rațiunea își perde ființa. (Lessing.)

G E E N O U ?

Hymen. Dl *Petru Vasilon* funcționar la „Victoria” în Arad și dsoara *Hermina Vuia*, fiica regretatului dr. *George Vuia*, tot de acolo, s'au logodit. — Dl dr. *George Rocsin*, avocat în Salonta, Bihor, și dsoara *Ofelia Ianculescu* din Cella, Caraș-Severin, s'au logodit. — Dl *Aurel Popovici* absolvont de teologie și dsoara *Ersilia Iorgovan* se vor cunună la 24 l. c. în biserica gr. cat. din Tievaniul-mare. — Dl *Anton Mandreal*, secretarul agenturii din Cluj al societății „Transilvania” și dsoara *Elena Pandrea* tot de acolo s'au logodit.

Petrecheri de vară. *La Șinca-veche* tinerimea inteligentă a aranjat la 17 iulie n. petrecere de vară în pădurea Strimba. — *La Șimleu*, tinerimea română de acolo și din împrejurime, va aranjă la 24 iulie petrecere cu dans în folosul bisericii gr. cat. române de acolo. — *În Lăpușul-unguresc* tinerimea română va aranjă petrecere de vară în 2 august. — *La Ighiu* tinerimea română de la poalele munților a dat o petrecere de vară în 7 iulie. — *La Dobra* a aranjat petrecere de vară inteligința română de acolo și din

imprejurime la 17 l. c. — *La Pomi* se va ținea la 7 august cu ocaziunea adunării generale a despărțământului Asociațiunii concert și bal.

Rugare. Domnii de la cari a fost confiscat la timpul seu volumul prim al „Cărții de Aur” și l-au primit deteriorat inderet, sunt de nou rugați, să binevoiască a mi-l trimite mie, la Sibiu, cu poștibilă grăbire, și cel mult până la finea lunii acesteia, pentru ca în schimb să le pot trimite gratis câte un exemplar din noua ediție a acestui volum. După expirarea termenului pus, schimbul nu se va mai face în mod gratuit. Sibiu, 12 iulie n. 1904. *Teodor V. Păcățian*, autorul „Cărții de Aur”.

Au murit: *G. I. Ionescu-Gion*, cunoscutul scriitor și profesor din București, membru corespondent al Academiei Române, în săptămâna trecută, în etate de 47 ani; — *Aurel P. Barcianu*, bărbat bine cunoscut pe terenul economiei și al industriei, în Sibiu, la 2/15 iulie, în etate de 42 ani.

Dnii abonanți sunt rugați a-și înnoi abonamentul, să nu fim siliți a le sistă expedarea.

Proprietar, redactor respunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 14/296 b.)

O cumpănă de casă gratuit.

Din cauza imbulzei mari de mărfuri în magazinul meu, furnizez cu prețuri fabuloase de ieftine **mărfurile mele de argint mexican și anume:**

- 6 cuțite de masă
- 6 furcișite
- 6 lingure
- 12 lingure de cafea
- 6 cuțite de desert
- 6 furcișite „ „
- 1 lingură de scos supă
- 1 „ „ „ „ țapte
- 2 elegante țepșnice de salon

46 bucăți la olaltă numai cu 6 florini 50 cruceri.

Afară de aceste fiecare cumpărător primește ca dar gratuit și cu garanță o cumpănă de casă de o putere de 12 $\frac{1}{2}$ ch.

Argintul de mexico este un metal alb și din lăuntru, pentru a cărei calitate primesc garanță pe 25 ani. Expedarea se face sau trimițându-se banii înainte sau cu rambursă postală din magazinul european.

Aussenberg József

Budapest VI, Huszár-utza 6/F sz.

Pentru 5 coroane

trimit 4 $\frac{1}{2}$ chile (cam 50 de bucăți) de

SĂPUN DE TOALETĂ

din flori de trandafir, liliie, iorgovan, viorele, rezeda, iazmin și lacrimioare. După primirea banilor sau cu rambursă postală, expedază

AUFFENBERG JÓZSEF

Budapest VI, Huszár-uteza 6/F sz.

1-12

BUMBERA IMRE

croitor civil și preoțesc

Oradea-mare, noul Bazar,
de cătră teatru.

Am onoare a face cunoscut onorab. public și Rds. preoțimi, că am în magazin stofele cele mai noue și de calitatea cea mai bună, din cari gătesc haine de croiul cel mai modern și mai elegant.

În deosebi atrag atențiunea Rds. preoțimii asupra stofelor pe cari le țin numai pentru Rds. preoțime. Gătesc reverenzi, cimade și tot felul de vestminte preoțești atât pentru preoții gr. cat. cât și pentru cei greco-orientali.

Cerând sprijinul Rds. preoțimi, accentuez că principiul meu este: lucrul bun și prețul moderat, de la care nici odată nu me voi abate.

Recomandându-me on. public, rog să fiu onorat cu comande cât de multe.

Cu stimă înaltă

Bumbera Imre

(6-10)

croitor civil și preoțesc.